

1976-03-30

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Josette Riggert

FAKTA

Dokumenttype:
Udklip

Sprog:
Dansk

Omtalte personer:
Martin Andersen Nexø
Dagmar Andreassen
Maksim Gorkij
Nordahl Grieg
Tage Hind
Peter Ingemann
Villy Karlsson
Hans Kirk
Vladimir Majakovskij
John Poulsen

Arkivplacering:
HC arkiv Møn/HC Egne Tekster

DOKUMENTINDHOLD

Referat af debataften om arbejderlitteratur

TRANSSKRIFTION

8 LAND OG FOLK Tirsdag 30. marts 1976

En debataften om arbejderlitteratur

Af JOSETTE RIGGERT

LAND OG FOLK havde indbudt til kulturaften med emnet arbejderlitteratur. Claus Ingemann Jørgensen, Villy Karlsson og Dagmar Andreassen fra DKP deltog med John Poulsen som ordstyrer sammen med gæsten lektor Tage Hind, som er aktiv i "Socialistisk Kulturfront". CIJ indledte med at sige, at han ikke kunne give nogen definition på arbejderlitteratur og hans indledning blev derfor et forsøg på at indkredse, hvad han som kommunist mente, man kunne lægge i begrebet. Lenin havde sagt, at al litteratur, der viser ud af en historisk epoke, vil have noget at sige arbejderne, men den litteratur, der mest realistisk afspejlede samfundet med produktions- og leveforhold var umiddelbar mere brugbar.

Han talte om Martin Andersen Nexø, om hvem man i DDR siger, at han har været med til at opdrage to generationer af DDR-borgere. Nexø skrev bare det ene mesterværk efter det andet, udformede ikke nogen litteratur-teori. Det gjorde Maksim Gorkij som den første. Han talte om den socialistiske realisme, der skal indeholde realisme, myter, der gavner revolutionen med tildigtning af det ønskelige og det mulige. CIJ mente, det var lykkedes bl.a. for Hans Kirk med "Daglejerne" og "De nye tider". Han nævnte som afslutning den arbejderlitteratur, der er blevet skabt i de socialistiske lande. Den afspejler ikke klassekampsamfundet, men et samfund i kamp for nye menneskelige landvindinger. Han citerede Nordahl Grieg, der krævede af litteraturen, at den skulle "flytte grænser" stadig videre mod højere mål.

Dagmar Andreassen fortalte om sit forhold til læsning og den bog, hun selv har skrevet "Fabriksliv". Hun mente, arbejderne må kræve, at der bliver skrevet i et sprog, som alle umiddelbart forstår. Gåder og "kryds og tværs" vil blive opfattet fjendtligt, som det dunkelt tænkte, der er dunkelt sagt. Hun skrev selv for at få afløb for og hold på de mange problemer, der møder en aktiv kæmpende arbejderkvinde idag. Hun læste et afsnit af sin bog, der handlede om forklæder, om hvordan en protest imod hullede forklæder på en fabrik får et videre politisk sigte: det er nødvendigt at kæmpe i det bittesmå, praktiske, konkrete som i det store teoretiske! Det kan nytte at protestere! — Et stykke litteratur og

anskuelsesundervisning i ét!

Megen litteratur er ulevet liv. Meget liv kunne være blevet en stor litteratur, hvis altså det ikke havde været liv og konkret kamp, hvor samvittigheden og ansvar for arbejdskammerater kommer i første række — før skriveriet! Tage Hind ville gerne ind på forskellene i produktionsbetingelser for arbejdere med arbejdererfaring, men uden tid til at skrive, og intellektuelle uden erfaring, men med tid til og solidaritet med arbejderne. Der er mest brug for litteratur med arbejderens egen erfaring, men også "lidt" for det, den intellektuelle, der ledes af partitagen, kan yde, både direkte og som støtte til arbejderne. Han var uenig med Dagmar Andreasen angående det med forståeligheden og sproget. Han citerede lidt af et digt af Majakovskij,

der ikke var blevet forstået lige straks, men først senere. Han kunne ikke for øje på DKPs kulturpolitik. DKP skulle stå for en aktiv "modkultur" imod den tilslørende aktivitet, som bl.a. Socialdemokratiet, LO, AOF og andre borgerlige står for.

VILLY Karlsson fortalte, at han først havde sendt sin roman "Firkanten" til andre forlag, bl.a. Gyldendal. Fra sidste havde han fået bogen retur med bl.a. følgende: "Vi har læst bogen, den har ingen litterær værdi...". John Poulsen kunne fortælle, at Firkanten overalt havde fået meget fine anmeldelser. Magnus Johansen fra Information havde sagt, at det var noget af det bedste, han har læst — Også fra deltagerne i mødet lød rosende og taknemmelige ord til Karlsson, der mente, at det måtte være arbejderlitteraturens opgave at aktivesere og skabe solidaritet mellem arbejderne. Det gør ikke noget, hvis man ikke straks ser DKPs kulturpolitik. Det hele hører sammen, er forbundet med partiets organisation og virke overalt i alle forhold.

Fra salen kom kommentarer og spørgsmål. Om DKP ikke ville fremme kontakten til kunstnere om større opgaver, fremme skabende miljøer, sørge for at pengene (?) blev brugt til store skønne ting? Om DKPs kulturpolitik ikke lå i selve det at skabe en kommunistisk holdning? Om arbejderlitteratur ikke var den, der handlede om arbejderens hverdag? m.m. En fremhævede Karlssons bogs betydning for ungdommen - men det syntes som panelet havde dækket det, der var aftenens emne. Måske ville det være en god idé at lave en aften, hvor Karlsson blev konfronteret med sine læsere i en konkret debat om "Firkanten", dens tid og indhold. Det ville måske aktivisere videre og på en anden måde, end når det for størstedelen er et panel, der underholder.

8 LAND OG FOLK Tirsdag 30. marts 1976

En debataften om arbejderlitteratur

Af JOSETTE RIGGERT

LAND OG FOLK havde indbudt til kulturaften med emnet arbejderlitteratur. Claus Ingemann Jørgensen, Villy Karlsson og Dagmar Andreasen fra DKP deltog med John Poulsen som ordstyrer sammen med gæsten lektor Tage Hind, som er aktiv i »Socialistisk Kulturfront«.

CIJ indledte med at sige, at han ikke kunne give nogen definition på arbejderlitteratur og hans indledning blev derfor et forsøg på at indkredse, hvad han som kommunist mente, man kunne lægge i begrebet. Lenin havde sagt, at al litteratur, der viser ud af en historisk epoke, vil have noget at sige arbejderne, men den litteratur, der mest realistisk afspejlede samfundet med produktions- og leveforhold var umiddelbar mere brugbar.

Han talte om Martin Andersen Nexø, om hvem man i DDR siger, at han har været med til at opdrage to generationer af DDR-borgere. Nexø skrev bare det ene mesterværk efter det andet, udformede ikke nogen litteratur-teori. Det gjorde Maksim Gorkij som den første. Han talte om den socialistiske realisme, der skal indeholde realisme, myter, der gavner revolutionen med tildigtning af det ønskelige og det mulige. CIJ mente, det var lykkedes bl.a. for Hans Kirk med »Daglejerner« og »De nye tider«. Han nævnte som afslutning den arbejderlitteratur, der er blevet skabt i de socialistiske lande. Den afspejler ikke klassekampsamfundet, men et samfund i kamp for nye menneskelige landvindinger. Han citerede Nordahl Grieg, der krævede af litteraturen, at den skulle »flytte grænser« stadig videre mod højere mål.

Dagmar Andreasen fortalte om sit forhold til læsning og den bog, hun selv har skrevet »Fabriksliv«. Hun mente, arbejderne må kræve, at der bliver skrevet i et sprog, som alle umiddelbart forstår. Gåder og »kryds og tværs« vil blive opfattet fjendtligt, som det dunkelt tænkte, der er dunkelt sagt. Hun skrev selv for at få afløb for og hold på de mange problemer, der møder en aktiv kæmpende arbejderkvinde idag. Hun læste et afsnit af sin bog, der handlede om forklæder, om hvordan en protest imod hullede forklæder på en fabrik får et videre politisk sigte: det er nødvendigt at kæmpe i det bittemå, praktiske, konkrete som i det store teoretiske! Det kan nytte at protestere! – Et stykke litteratur og anskuelsesundersøgelse i ét!

Megen litteratur er ulevet liv. Meget liv kunne være blevet en stor litteratur, hvis altså det ikke havde været liv og konkret kamp, hvor samvittigheden og ansvar for arbejdskammerater kommer i første række – før skriveriet!

Tage Hind ville gerne ind på forskellene i produktionsbetingelser for arbejdere med arbejdererfaring, men uden tid til at skrive, og intellektuelle uden erfaring, men med tid til og solidaritet med arbejderne. Der er mest brug for litteratur med arbejdernes egen erfaring, men også »lidt« for det, den intellektuelle, der ledes af partitagen, kan yde, både direkte og som støtte til arbejderne. Han var uenig med Dagmar Andreasen angående det med forståeligheden og sproget. Han citerede lidt af et digt af Majakovskij, der ikke var blevet forstået lige straks, men først senere. Han kunne ikke for øje på DKPs kulturpolitik. DKP skulle stå for en aktiv »modkultur« imod

den tilsørende aktivitet, som bl.a. Socialdemokratiet, LO, AOF og andre borgerlige står for.

VILLY Karlsson fortalte, at han først havde sendt sin roman »Firkanten« til andre forlag, bl.a. Gyldendal. Fra sidste havde han fået bogen retur med bl.a. følgende: »Vi har læst bogen, den har ingen litterær værdi...«. John Poulsen kunne fortælle, at Firkanten overalt havde fået meget fine anmeldelser. Magnus Johansen fra Information havde sagt, at det var noget af det bedste, han har læst – Også fra deltagerne i mødet lød rosende og taknemmelige ord til Karlsson, der mente, at det måtte være arbejderlitteraturens opgave at aktivisere og skabe solidaritet mellem arbejderne. Det gør ikke noget, hvis man ikke straks ser DKPs kulturpolitik. Det hele hører sammen, er forbundet med partiets organisation og virke overalt i alle forhold.

Fra salen kom kommentarer og spørgsmål. Om DKP ikke ville fremme kontakten til kunstnere om større opgaver, fremme skabende miljøer, sørge for at pengene (?) blev brugt til store skønne ting? Om DKPs kulturpolitik ikke lå i selve det at skabe en kommunistisk holdning? Om arbejderlitteratur ikke var den, der handlede om arbejdernes hverdag? m.m. En fremhævede Karlssons bogs betydning for ungdommen – men det syntes som panelet havde dækket det, der var aftenens emne.

Måske ville det være en god idé at lave en aften, hvor Karlsson blev konfronteret med sine læsere i en konkret debat om »Firkanten«, dens tid og indhold. Det ville måske aktivisere videre og på en anden måde, end når det for størstedelen er et panel, der underholder.